

Колісникова Г. В.,

асистент кафедри цивільного права № 2
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних
наук

ДЕЯКІ ПИТАННЯ В СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

Зараз, на початку ХХІ ст., вже ні для кого не є секретом те, що до набуття України незалежності наші споживачі були фактично безправними. Відомчі нормативні акти та інструкції зменшували обсяг прав покупців і не давали їм можливості пред'явити свої вимоги. Але в останній час завдяки численним скаргам споживачів, а також науковим роботам на цю тему, питання захисту прав споживачів увійшли до числа до числа основних напрямків соціально-економічної політики нашої держави.

Сьогодні, відповідно до Закону України «Про захист прав споживачів» (далі - Закон), спеціально упроваджений орган центральної виконавчої влади та його регіональні органи протидіють порушення у даній сфері. Це означає, що у випадку порушення прав споживачів представниками сфери торгівлі або послуг та небажання виправити ситуацію, інтереси споживачів будуть захищати спеціалісти, зокрема, обласних управлінь у справах захисту прав споживачів. Також у випадку порушення своїх прав споживач може звернутися до суду, який має розглянути справу та винести відповідне рішення. Адже хочеться звернути увагу на те, що розглядаєма категорія справ підсудні лише конкретним судам і виключають можливість їх розгляду іншими судами. Судді в таких випадках керуються постановою Верховного Суду України №5 «Про практику розгляду цивільних справ з позовів про захист прав споживачів» від 12.04.1996, де вказано, що судді не вправі відмовляти в прийнятті позовної заяви від споживача або пересилати її до іншого суду, посилаючись на непідсудність. Серед прав, які мають споживачі,

можна виділити такі: право на державний захист своїх прав, на належну якість товарів і послуг, на необхідну, доступну та достовірну інформацію про кількість, якість і асортимент товарів і послуг, на відшкодування збитків, а також шкоди, завданої небезпечним для життя та здоров'я людей товарами і послугами. Закону України «Про захист прав споживачів», за передбачено дворічний гарантійний строк, а раніше було шість місяців. Споживач, залишається і по теперішній час дуже незахищеним суб'єктом відносин, стосовно повної та достатньої надання інформації щодо товарів, робіт, послуг.

Відзначу, що кількість звернень до відповідних органів виконавчої влади стає з кожним роком все більшою. При цьому 98% скарг були вирішені на користь споживачів. Така ситуація вказує на те, що споживачі починають вірити у реальності та можливості захисту свого порушеного права. З одного боку, цю тенденцію можна занести до активу української влади та суспільства, з іншого, збільшення кількості скарг, що подаються, означає, що кількість порушень все ще залишається високою. Адже сутність проблеми правового менталітету споживачів України складає те, що в нашій країні немає єдиного, юридичного свідомого суспільства в сфері захисту прав споживачів, вони досі залишаються незахищеною стороною як в договірних так і не договірних відносинах. Оцінка стану захисту прав споживачів в нашій державі залишається не втішною. Свідченням цього є аналіз ситуації на споживчому ринку України, який свідчить, що кількість порушень законодавства у сфері захисту прав споживачів за останнє десятиріччя не зменшилась і становить понад 90% від загальної кількості перевірених суб'єктів господарювання. Майже тридцять років не переглядалися норми безпеки товарів. Споживчий ринок продовжує насичуватися сурогатами, неякісними, фальсифікованими та небезпечними для людей товарами. Тому не можна не зауважити, що Україна намагається вступити до Європейського Союзу і таким чином за дуже короткий термін часу досягти значних результатів та удосконалити законодавство в сфері захисту прав споживачів. Навіть античні Рим та Греція, які й досі вважаються прикладами в багатьох речах, досягли своїх успіхів не одразу, а лише завдяки багатовіковому накопиченню знань та постійному вдосконаленню правових і суспільних відносин.